

เทคนิคการหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ด้วยวิธี General Direction of the Coast และ Coastal Front Overlapping Maritime Areas between Thailand-Cambodia by General Direction of the Coast and Coastal Front

สมาน ไตรารัมย์¹

Samharn Dairairam¹

Received: November 22, 2023

Revised: March 6, 2024

Accepted: March 7, 2024

บทคัดย่อ

สภาวะแวดล้อมทางกายภาพที่ไทยและกัมพูชามีส่วนร่วมในการแบ่งเขตแดนทางทะเล มิได้ทำให้ไหล่ทวีปหรือเส้นมัธยະที่แต่ละฝ่ายทำการประกาศฝ่ายเดียวเป็นเส้นเดียวกัน พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชาเกิดขึ้นจากความแตกต่างระหว่างการประกาศเขตไหล่ทวีปที่มีพื้นฐานของเส้นมัธยະทั้งแบบเคร่งครัดและแบบปรับแต่ง โดยเหตุผลและปัจจัยที่แต่ละฝ่ายนำมาประกอบการพิจารณานั้น มีทั้งความเป็นนามธรรมและรูปธรรม จุดประสงค์ของบทความทางวิชาการนี้เพื่อหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชาด้วยวิธี General Direction of the Coast และ Coastal Front ภายใต้หลักการของ Land Dominates the Sea โดยต้องการให้พื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชานั้น มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปสู่ขั้นตอนการแบ่งเขตทางทะเลด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งนี้ขอบเขตของการศึกษาจะจำกัดอยู่เหนือแลตติจูด 11 องศาเหนือ อีกทั้งเป็นการพิจารณาและข้อคิดเห็นของผู้แต่งเท่านั้น

คำสำคัญ: เขตแดนทางทะเล, การประกาศฝ่ายเดียว, พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล, Land Dominates the Sea

¹นักศึกษาวิทยาลัยการทัพเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ กองทัพเรือ

Naval War College Student, Naval Education Department, Royal Thai Navy

E-mail: samharn92@yahoo.com

Abstract

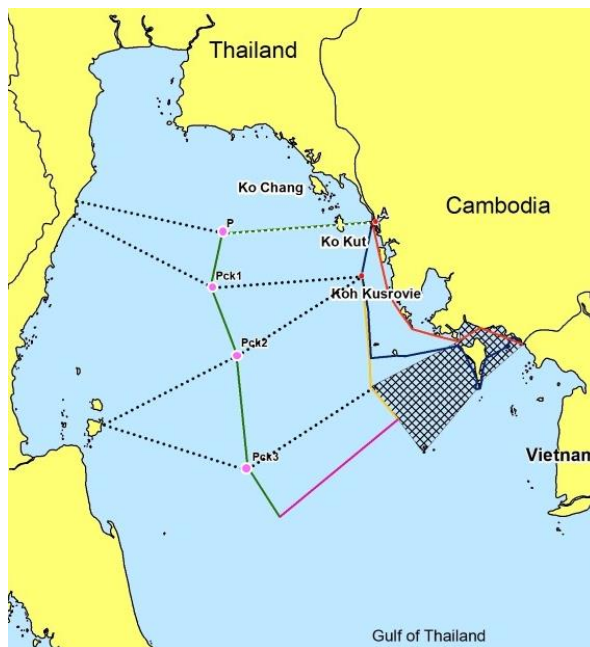
Thailand and Cambodia have the same geographical circumstances for maritime boundary, but Thailand's continental shelf claim is different from Cambodia's continental shelf claim. All are unilaterally claim. The overlapping claimed areas between Thailand and Cambodia is from difference of median line either strict or modified median line. Relevant circumstances for median line delineation from Thailand and Cambodia are both subjective and objective. This article aims at making the overlapping claimed area more objective by General Direction of the Coast and Coastal Front regarding Land Dominates the Sea and it's results guiding for delimitation. The study area will be delimited above latitude 11-degree north only. The results of study and opinion are from the author.

Keywords: Maritime Boundary, Unilaterally Claim, Overlapping Claimed Areas, Land Dominates the Sea

1. บทนำ

ไหล่ทวีปที่ทั้งไทยและกัมพูชาต่างฝ่ายต่างประกาศนั้น ต่างก็มีพื้นฐานอยู่บนหลักการของเส้นมัธยะ แต่ปัจจัยสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ มีทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สำหรับรูปธรรม เช่น ลักษณะทางกายภาพที่มีร่วมกัน อันได้แก่ ลักษณะของชายฝั่ง เกาะ หิน ที่เรียงรายตามแนวชายฝั่ง และที่เป็นนามธรรม เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สนธิสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนในอดีตที่มีผลผูกพันมาถึงปัจจุบัน ที่แต่ละฝ่ายนำมาเป็นองค์ประกอบในการสร้างเส้นมัธยะนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเส้นมัธยะ (Equidistance Line) คือวิธีการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างรัฐ หากชายฝั่งของรัฐคู่กรณีมีลักษณะเป็นเส้นตรงตลอดแนวชายฝั่งของฝั่งทั้ง 2 ฝ่าย เส้นมัธยะจะเป็นเส้นตรงที่อยู่กึ่งกลางระหว่างรัฐ แต่หากลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งนั้นมีความเว้าแหว่ง คดเคี้ยว มีเกาะและหินเรียงรายตามแนวชายฝั่ง เส้นมัธยะจากเดิมที่มีลักษณะเป็นเส้นตรงตลอดแนว ก็จะมี ความคดเคี้ยวไปตามลักษณะทางกายภาพชายฝั่งของทั้งสองฝ่าย

1.1 กัมพูชาประกาศไหล่ทวีปเมื่อ 1 กรกฎาคม 2515 กัมพูชาอ้างอิงเหตุผลในการประกาศไหล่ทวีป (เส้นมัธยะ) ประกอบด้วยสภาวะแวดล้อมทางประวัติศาสตร์และสภาวะแวดล้อมทางกายภาพ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กัมพูชาอ้างอิงคือ สนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ค.ศ.1907 ที่สำคัญคือการกล่าวอ้างว่าเส้นอ้างอิงจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกที่พาดผ่านพื้นที่ทางทะเลจากบกมายังเกาะกูดคือเส้นแบ่งเขตแดนทางทะเล กัมพูชาเชื่อมต่อเส้นดังกล่าวไปในทิศทางเดิมกับเส้นอ้างอิงเขตแดนออกไปในทะเลจนถึงบริเวณกึ่งกลางอ่าวไทย แล้วใช้จุดควบคุมทั้งจากแผ่นดิน เกาะ หิน ในการสร้างเส้นมัธยะลงไปตามกลางอ่าวไทย [1] เพื่อนำมาประกาศไหล่ทวีปตามรูปที่ 1

รูปที่ 1 ไหล่ทวีป (เส้นมัธยะ) กัมพูชา (จุดควบคุมเส้นมัธยะสร้างจากสมมติฐานของผู้แต่ง)

1.2 ไทยประกาศไหล่ทวีปเมื่อ 18 พฤษภาคม 2516 วิธีการที่ใช้คือเส้นแบ่งครึ่งมุมหรือเส้นมัธยะแบบปรับแต่งจากจุดที่ 1 ซึ่งอยู่บนแผ่นดินมายังกลางอ่าวไทย จากนั้นสร้างเส้นมัธยะแบบครึ่งวงกลมโดยใช้แผ่นดินหรือเกาะ จากทั้งของไทยและกัมพูชาเป็นจุดควบคุมในการสร้างเส้นมัธยะ [2] ตามรูปที่ 2

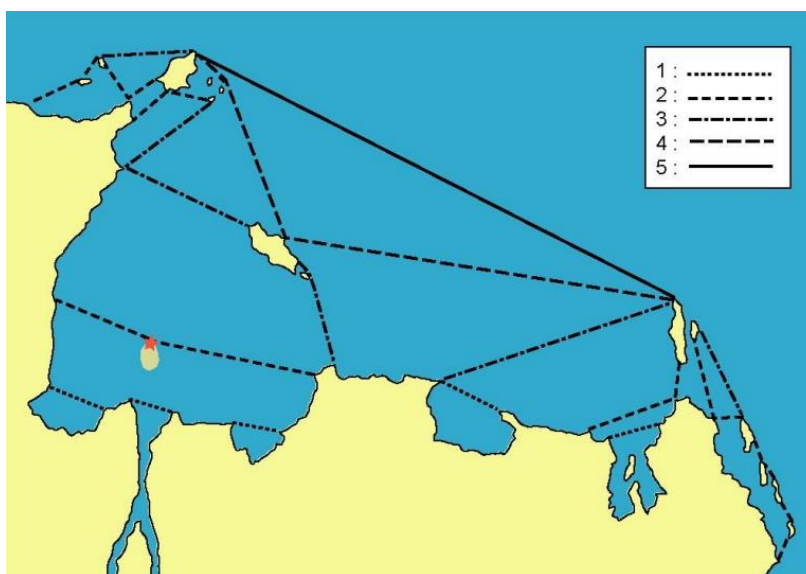

รูปที่ 2 ไหล่ทวีป (เส้นมัธยะ) ไทย (จุดควบคุมเส้นมัธยะสร้างจากสมมติฐานของผู้แต่ง)

เส้นมัธยะทั้งของไทยและกัมพูชานั้นต่างมีปัจจัยที่สนับสนุนด้วยกันทั้งสองฝ่าย ปัจจัยที่สำคัญคือปัจจัยทางลักษณะทางกายภาพ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความเป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงไม่ควรมีความแตกต่างกันจนเกิดเป็นพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลถึง 26,000 ตร.กม. พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลดังกล่าวเกิดจากความแตกต่างของการกำหนดเส้นมัธยะที่แตกต่างกันอันเนื่องจากปัจจัยที่นำมาพิจารณาประกอบต่างกัน เช่น การให้น้ำหนักของเกาะหรือหินที่แตกต่าง ฝ่ายหนึ่งใช้แผ่นดินกับแผ่นดินในการสร้างเส้นมัธยะ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งใช้แผ่นดินกับเกาะหรือหินในการสร้างเส้นมัธยะ การนำหลักการ Land Dominates the Sea มาหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชา ซึ่งหลักการ Land Dominates the Sea จะอ้างอิงกับแผ่นดินเท่านั้น เมื่อได้พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่แท้จริงและมีความเป็นรูปธรรม ขั้นตอนต่อไปคือการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างกันโดยเส้นเขตทางทะเลนั้นจะต้องอยู่ภายในพื้นที่ทับซ้อนและสามารถทำการปรับแต่งเส้นเขตทางทะเลตามองค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำมาร่วมพิจารณา หากแต่ละฝ่ายต้องการนำเกาะหรือหินมาเป็นองค์ประกอบในการแบ่งเขตทางทะเล เส้นเขตทางทะเลใด ๆ ที่เกิดจากการปรับแต่งนั้นจะอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว

2. การหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ด้วย Land Dominates the Sea

2.1 ทิศทางทั่วไปของชายฝั่ง (General Direction of the Coast: GD) การหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลด้วยหลักการ Land Dominates the Sea นั้น จำเป็นต้องใช้ GD ในการหาพื้นที่ทางทะเลที่ทับซ้อนหรือเกี่ยวข้องในการแบ่งเขตทางทะเล สำหรับ GD นั้นมีความหลากหลายในการพิจารณา ตัวอย่าง GD ของชายฝั่งในบริเวณเดียวสามารถมี GD ได้ถึง 5 แบบ [3, น.41] ตามรูปที่ 3

รูปที่ 3 การพิจารณาทิศทางทั่วไปของชายฝั่ง ณ บริเวณเดียวสามารถพิจารณาได้ถึง 5 แบบ [3, น.41]

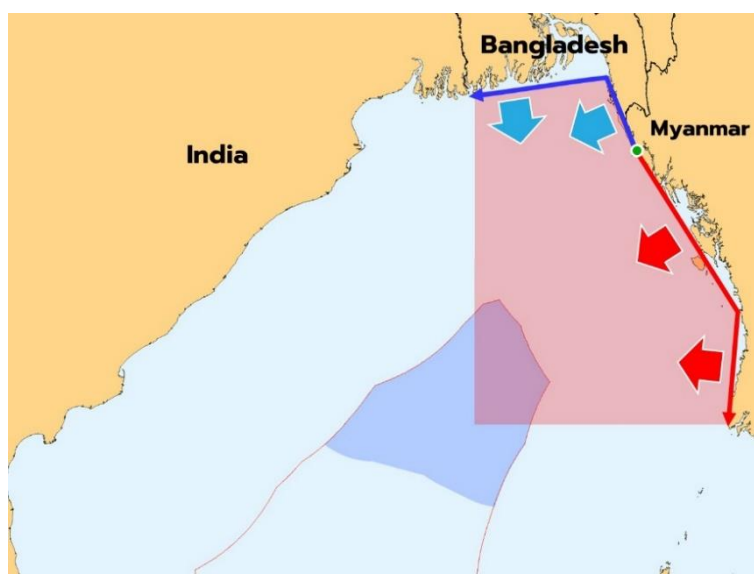
คณะที่ปรึกษาด้านเทคนิคกฎหมายทะเล (Advisory Board for the Law of the Sea: ABLOS) ภายใต้องค์การอุทกศาสตร์สากล (International Hydrographic Organization: IHO) ได้แนะนำเกี่ยวกับการนำทิศทางทั่วไปของชายฝั่งมาพิจารณาประกอบการแบ่งเขตแดนทางทะเลไว้ว่า “ทิศทางทั่วไปของชายฝั่งคือชุดของเส้นตรงที่ต่อเชื่อมระหว่างชายฝั่งธรรมชาติและความยาวของเส้นตรงแต่ละส่วนจะถูกนำมารวมกันเพื่อใช้เป็นความยาวของทิศทางทั่วไปของชายฝั่ง ซึ่งสามารถพิจารณาได้ 2 รูปแบบคือ แบบที่ 1 คือ GD แบบเป็นส่วนย่อย ๆ ส่วนรวมกัน หรือ แบบที่ 2 คือการใช้เส้นตรงแทนทิศทางทั่วไปของชายฝั่งในภาพรวม โดย GD จะสะท้อนเฉพาะทิศทางของชายฝั่งที่ ‘หันหน้า’ ไปยังพื้นที่ที่กำหนด” [3, น.113]

2.2 การนำ GD แบบเป็นส่วน ๆ มาพิจารณาร่วมกับ Land Dominates the Sea เพื่อหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลนั้น ปรากฏในกรณีระหว่างโรมาเนีย-ยูเครน ที่ระบุว่า “the principle that the land dominates the sea through the projection of the coasts or the coastal fronts” [4] การหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างโรมาเนีย-ยูเครน นั้น เป็นการใช้ GD แบบเป็นส่วน ๆ [3, น.18] ตามรูปที่ 4

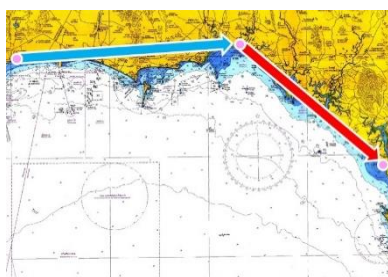
รูปที่ 4 การหาพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่าง โรมาเนีย-ยูเครน ตามหลักการ Land Dominates the Sea [5]

การใช้ GD แบบที่ 2 คือการใช้เส้นตรงแทน GD ในภาพรวม ซึ่งปรากฏในการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างบังคลาเทศ-เมียนมา ตามรูปที่ 5

รูปที่ 5 การหาพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างบังกลาเทศ-เมียนมา ด้วยหลักการ Land Dominates the Sea จาก GD แบบภาพรวม [5]

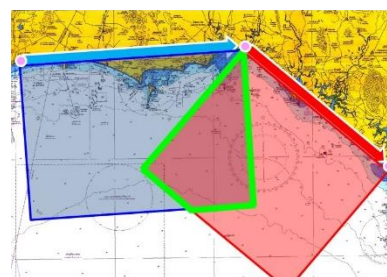
John Brown, Head of Law of the Sea กรมอุทกศาสตร์อังกฤษ และ Robin Cleverly, Director Marbdy Consulting Ltd. ได้กล่าวถึงพื้นฐานทางกฎหมายในการได้มาซึ่งอาณาเขตทางทะเลประกอบด้วย 1) Land Dominates the Sea – by the Intermediary of the Coastal Front. 2) Rights to Maritime Space are Derived from the Sovereignty Over the Landmass. และ 3) The Maritime Front (Coastline), Rather than the Landmass. [6] การหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลด้วยหลักการ Land Dominates the Sea สามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน ตามรูปที่ 6

ขั้นที่ 1 การหาทิศทางทั่วไปของชายฝั่ง

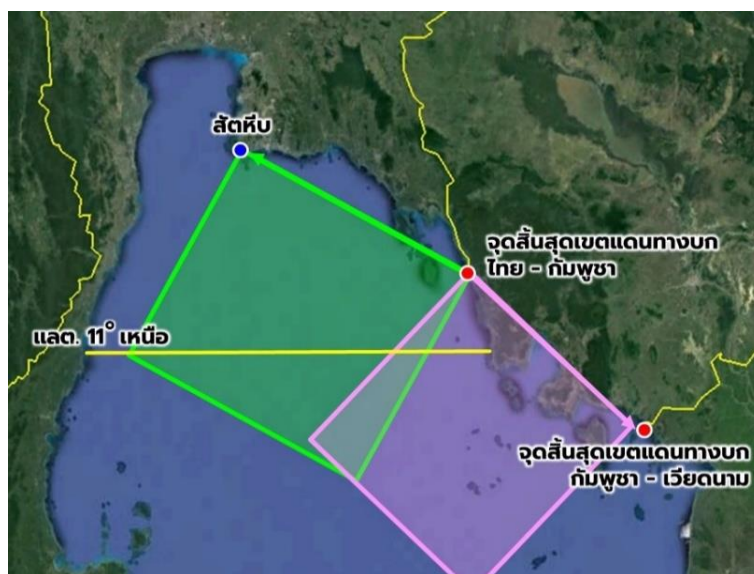
ขั้นที่ 2 อาณาเขตทางทะเลที่เกิดจาก Maritime front ที่ Projection ออกไปในทะเล

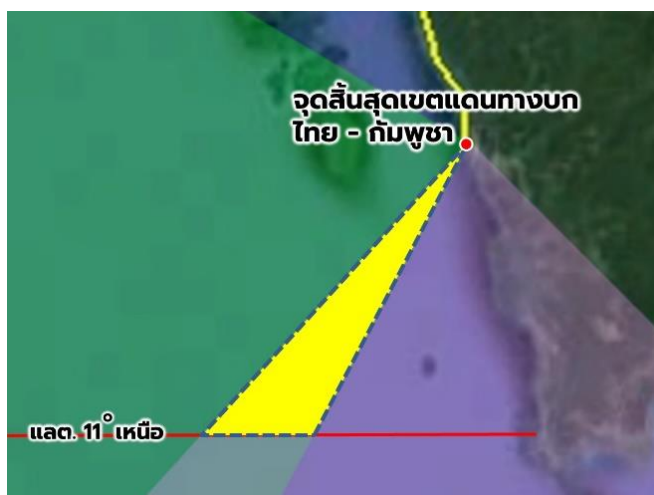
ขั้นที่ 3 พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่เกิดจาก Land Dominates the Sea

รูปที่ 6 ขั้นตอนการหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลด้วยวิธีการ Land Dominates the Sea

2.3 การหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ในบริเวณพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล (เหนือแลตติจูด 11 องศาเหนือ) ที่เป็นผลจากความแตกต่างของเส้นมัธยฐานนั้น เกิดในลักษณะของชายฝั่งหรือรัฐประชิด มิใช่เกิดจากลักษณะของชายฝั่งหรือรัฐตรงข้าม ดังนั้นการหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา ด้วยหลักการ Land Dominates the Sea จะเป็นการพิจารณาเฉพาะชายฝั่งประชิดหรือรัฐประชิดเท่านั้น โดยแนวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องนั้น จะพิจารณาตั้งแต่จุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกกัมพูชา-เวียดนาม จนถึงบริเวณ อ.สตึบ จว.ชลบุรี หรือ จุดที่ 1 ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง อ่าวไทยตอนใน เมื่อ 22 กันยายน 2502 [7] การหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ตามหลักการ Land Dominates the Sea โดยใช้ GD และ Coastal Front เป็นองค์ประกอบนั้น ได้แบ่ง GD และ Coastal Front ออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรกอยู่ระหว่างจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกกัมพูชา-เวียดนาม ถึง จุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา และส่วนที่สองจากจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา มาถึง จุดที่ 1 ของเส้นปิดอ่าวไทยตอนใน การเลือก GD และ Coastal Front ทั้ง 2 ส่วนพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งที่สามารถใช้เส้นตรงแทนทิศทางทั่วไปของชายฝั่งแบบเฉลี่ย [3] นอกจากนี้การเลือกจุดสำหรับสร้างเส้นตรงสำหรับแทนลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งนั้น ปรากฏในผลการพิจารณาแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่าง Nicaragua และ Honduras โดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice : ICJ) พิจารณาว่า “The macro-geography of a coastline as represented by a line drawn between two points on the coast” [8, น.92] เมื่อทำการสร้าง GD และถ่ายทอด Coastal Front ทั้ง 2 ส่วนออกไปจนถึงแลตติจูดที่ 11 องศาเหนือ จะได้พื้นที่ทางทะเลของแต่ละส่วนตามรูปที่ 7 และส่งผลให้เกิดเป็นพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชาตามรูปที่ 8

รูปที่ 7 การหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ด้วย GD และ Coastal Front

รูปที่ 8 พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา เหนือแลตติจูด 11 องศาเหนือ

3. การแบ่งพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา

พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา ที่ได้ตามข้อ 2 มิได้เกิดจากเส้นมัธยะที่แตกต่างกันระหว่างเส้นมัธยะที่สร้างโดยฝ่ายไทยและเส้นมัธยะที่สร้างโดยฝ่ายกัมพูชา แต่เกิดจากหลักการของ Land Dominates the Sea ซึ่งเป็นการลดความเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเส้นมัธยะที่แต่ละฝ่ายได้สร้างขึ้น เมื่อได้พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนออกเป็น 2 ส่วน โดยสามารถนำวิธีการต่าง ๆ ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนมาประยุกต์ใช้ โดยเส้นในการแบ่งเขตทางทะเลที่แบ่งพื้นที่ทับซ้อนออกเป็น 2 ส่วน นั้น จะต้องอยู่ภายในพื้นที่ที่เกิดจาก Land Dominates the Sea ตามรูปที่ 8 ซึ่งสามารถประยุกต์ได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

3.1 เส้นมัธยะ (Equidistance Line) เป็นการสร้างเส้นแบ่งเขตแดนทางทะเลด้วยวิธีการของเส้นมัธยะ โดยจุดควบคุมที่นำมาสร้างเส้นมัธยะนั้น สามารถประกอบด้วยแผ่นดิน เกาะ หรือหินใด ๆ ตามที่แต่ละฝ่ายต้องการโดยไม่จำกัดด้วยเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น เช่น ขนาด ระยะห่างจากแผ่นดิน (ไม่จำเป็นต้องอยู่ภายในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล) มาเป็นจุดควบคุมในการสร้างเส้นมัธยะ หากเส้นมัธยะที่สร้างขึ้นนั้นอยู่ภายในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่เกิดจาก Land Dominates the Sea ก็ถือว่าเส้นมัธยะดังกล่าวมีความเหมาะสม แต่หากเส้นมัธยะที่สร้างขึ้นนั้น มีส่วนใดส่วนหนึ่งไม่อยู่ในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่เกิดจาก Land Dominates the Sea ก็ถือว่าเส้นมัธยะดังกล่าวไม่มีความเหมาะสม สามารถทำการปรับแต่งเส้นมัธยะดังกล่าวได้ด้วยวิธีการดังนี้

3.1.1 พิจารณาดัดเกาะหรือหินที่ส่งผลให้ส่วนใดส่วนหนึ่งของเส้นมัธยะอยู่นอกพื้นที่ทับซ้อนที่เกิดจาก Land Dominates the Sea ออกจากการใช้เป็นจุดควบคุมในการสร้างเส้นมัธยะ

3.1.2 ปรับแต่งเส้นมัธยะโดยการให้น้ำหนัก 75 เปอร์เซ็นต์ 50 เปอร์เซ็นต์ หรือ 25 เปอร์เซ็นต์ หรือเท่าใดก็ตามต่อเกาะหรือหินที่ส่งผลให้ส่วนใดส่วนหนึ่งของเส้นมัธยะอยู่นอกพื้นที่ทับซ้อนที่เกิดจาก Land Dominates the Sea จนกว่าเส้นมัธยะที่ปรับแต่งนั้นจะอยู่ในพื้นที่ทับซ้อน

3.2 เส้นมัธยะแบบปรับแต่ง (Adjusted Equidistance Line) เส้นเขตแดนทางทะเลที่ได้ตามข้อ 3.1 จะมีความสลับซับซ้อนเนื่องจากมีความคลเคลื่อนไปมาตามตำแหน่งของเกาะหรือหินที่นำมาเป็นจุดควบคุมในการสร้าง

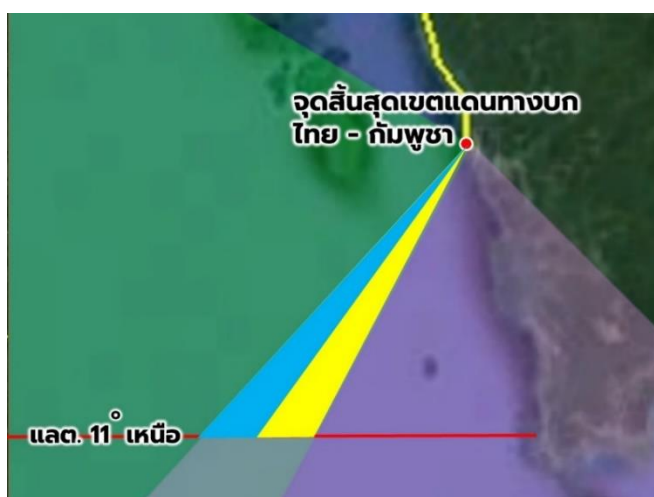
เส้นมัธยะ ส่งผลให้เกิดความยุ่งยากในการนำไปใช้งาน เพื่อเป็นการลดความสลับซับซ้อนดังกล่าวสามารถทำการปรับแต่งเส้นมัธยะได้ด้วยการปรับเส้นมัธยะให้เป็นเส้นตรงโดยการเชื่อมต่อระหว่างจุดเริ่มต้นของเส้นมัธยะกับตำแหน่งที่เส้นมัธยะตัดกับเส้นแลตติจูดที่ 11 องศาเหนือ

3.3 เส้นแบ่งครึ่งมุม (Bi-Sector) โดยการใช้เส้นตรงแบ่งครึ่งมุม ณ จุดที่เกิดการเปลี่ยนทิศของทิศทางทั่วไปของชายฝั่งหรือจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกออกไปยังบริเวณแลตติจูด 11 องศาเหนือ ตามรูปที่ 9

รูปที่ 9 การแบ่งพื้นที่ทับซ้อนที่ได้จาก Land Dominates the Sea ด้วยเส้นแบ่งครึ่งมุม โดยมุม A มีขนาดเท่ากับมุม B

3.4 เส้นแบ่งพื้นที่เท่า (Equal Area) เป็นการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนออกเป็น 2 ส่วนเท่า ๆ กัน ตามรูปที่ 10

รูปที่ 10 การแบ่งพื้นที่ทับซ้อนที่ได้จาก Land Dominates the Sea ด้วยวิธีการพื้นที่เท่า โดยพื้นที่สีฟ้ามีขนาดเท่ากับพื้นที่สีเหลือง

3.5 เส้นแบ่งความยาว ณ แลตติจูด 11 องศาเหนือเท่า เป็นการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่ได้จาก Land Dominates the Sea ด้วยการลากเส้นจากจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกมายังแลตติจูด 11 องศาเหนือ โดยแบ่งความยาว ณ แลตติจูด 11 องศาเหนือออกเป็น 2 ส่วนเท่า ๆ กันตามรูปที่ 11

รูปที่ 11 การแบ่งพื้นที่ทับซ้อนที่ได้จาก Land Dominates the Sea โดยความยาวของ A เท่ากับ B ณ แลตติจูด 11 องศาเหนือ

3.6 การแบ่งพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลตามอัตราส่วนที่เกี่ยวข้อง (Relevant Ratio) ที่สัมพันธ์กับพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตทางทะเลอันเกิดจาก Land Dominates the Sea ตามที่ได้อธิบายการหาพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตทางทะเลไว้ในหัวข้อ 2.1 และ 2.2 นั้น สามารถนำอัตราส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตแดนทางทะเลหรือปัจจัยอื่น ๆ ตามแต่ที่รัฐชายฝั่งคู่กรณีจะเห็นพ้องต้องกันมาเป็นตัวกำหนดอัตราส่วนพื้นที่ที่แต่ละฝ่ายจะได้รับ โดยมีอัตราส่วนเป็นไปตามอัตราส่วนของปัจจัยที่นำมาพิจารณาตัวอย่าง เช่น พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลคือ 100 ตร.กม. อัตราส่วนที่นำมาพิจารณาในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลคือ อัตราส่วนความยาวชายฝั่ง โดยมีอัตราส่วนความยาวชายฝั่งคือ 3 : 1 ดังนั้นการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่เป็นไปตามอัตราส่วน 3 : 1 คือ 75 ตร.กม. : 25 ตร.กม. โดยเส้นเขตแดนทางทะเลที่ทำการแบ่งพื้นที่ให้ได้ตามอัตราส่วนดังกล่าวจะอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่ได้จาก Land Dominates the Sea สำหรับกรณีระหว่างไทย-กัมพูชาสามารถแบ่งเขตทางทะเลตามอัตราส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยปัจจัยดังนี้

3.6.1 ความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการหาพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการแบ่งเขตทางทะเลจาก Land Dominates the Sea โดยในส่วนของฝ่ายไทยจะประกอบด้วยความยาวชายฝั่งจากจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา ไปถึงบริเวณด้านใต้ของ อ.สตึก ฝ่ายกัมพูชาประกอบด้วยความยาวชายฝั่งจากจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา ไปยังจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกกัมพูชา-เวียดนาม โดยการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา นั้น สามารถแบ่งพื้นที่ที่แต่ละฝ่ายได้รับนั้นให้มีอัตราส่วนสอดคล้องกับอัตราส่วนความยาวชายฝั่ง

3.6.2 ความยาวทิศทางทั่วไปของชายฝั่ง วิธีการดังกล่าวนี้เหมือนกับวิธีการในข้อ 3.6.1 แต่อัตราส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นการพิจารณาจากอัตราส่วนความยาวของทิศทางทั่วไปของชายฝั่ง สำหรับฝ่ายไทย ได้แก่ ความยาวที่วัดเป็นเส้นตรงจากจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา ไปยัง อ.สตึก ฝ่ายกัมพูชา ได้แก่ ความยาวของเส้นตรงที่วัดจากจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา ไปยังจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกกัมพูชา-เวียดนาม

3.7 การแบ่งพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลแบบเฉลี่ย (Averaged Area) จากวิธีการแบ่งเขตทางทะเลตามข้อ 3.1 – 3.5 นั้น ย่อมส่งผลให้พื้นที่ที่แต่ละฝ่ายได้รับไม่เท่ากัน บางวิธีฝ่ายไทยอาจจะได้มากกว่า บางวิธีฝ่ายกัมพูชาอาจจะได้มากกว่า ซึ่งจะนำไปสู่ความเห็นที่แตกต่างกันที่แต่ละฝ่ายย่อมจะเลือกวิธีที่เป็นคุณกับฝ่ายของตนและไม่สามารถหาข้อยุติที่ยอมรับได้ ทั้งนี้วิธี Averaged Area คือการนำพื้นที่ทางทะเลที่แต่ละฝ่ายได้รับตามวิธีการในข้อ 3.1 – 3.5 มาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งจะช่วยให้เกิดการยอมรับมากขึ้นเนื่องจากการนำผลลัพธ์จากทุกวิธีมาเป็นส่วนหนึ่งในการแบ่งเขตทางทะเล

วิธีตามข้อ 3.1 (เส้นมัธยะ) เป็นวิธีพื้นฐานที่ถูกนำไปใช้กับการแบ่งเขตแดนทางทะเลระหว่างรัฐ วิธีการตามข้อ 3.2 คือการตรวจสอบความได้สัดส่วนเพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรมในการแบ่งเขตแดนทางทะเล ซึ่งปรากฏในการพิจารณาทั้งจาก ICJ และ ITLOS สำหรับวิธีการตามข้อ 3.3 – 3.7 เป็นการประยุกต์การแบ่งเขตทางทะเลในแนวทางต่าง ๆ โดยยึดหลักการของคำว่า “Equal” ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้ง Equal Angle (Bi-Sector) Equal Area หรือ Equal Relevant Ratio โดยแต่ละวิธีนั้นจะมีความเหมาะสมแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยสถานะแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ความสะดวกในการนำไปใช้งานหรือการไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าทางชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ที่มีการแบ่งเขตแดนทางทะเล

4. บทวิเคราะห์และข้อพิจารณา

4.1 ไทยและกัมพูชาสร้างเส้นมัธยะที่แตกต่างกัน ถือเป็นเรื่องปกติของการสร้างเขตทางทะเลและการประกาศฝ่ายเดียวที่ย่อมมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่แต่ละฝ่ายนำมาพิจารณาแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นสถานะแวดล้อมทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง ลักษณะทางกายภาพของชายฝั่ง ตำแหน่งของเกาะหรือหิน (ใกล้ ไกล จากแผ่นดิน) หรือขนาดของเกาะหรือหินที่เรียงรายตามแนวชายฝั่ง ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เส้นมัธยะที่แต่ละฝ่ายสร้างขึ้นนั้นแตกต่างกัน เช่น กรณีการประกาศไหล่ทวีปของกัมพูชาที่ก่อนการประกาศไหล่ทวีปเมื่อ 1 กรกฎาคม 2515 นั้น ได้เคยมีการศึกษาแนวทางการประกาศไหล่ทวีปไว้แล้วถึง 4 แบบ ซึ่งปัจจัยที่นำมาประกอบการพิจารณานั้น มีทั้งการนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ และการให้สัมพันธกับบริษัชน้ำมันมาประกอบการพิจารณา [9, น.218] ซึ่งเป็นมุมมองของกัมพูชาฝ่ายเดียว หรือกรณีของฝ่ายไทยที่ใช้เส้นตรงจากจุดที่ 1 มายังบริเวณกลางอ่าวไทยนั้น ฝ่ายไทยก็มีเหตุผลประกอบเช่นกัน Land Dominates the Sea จึงเป็นวิธีที่ช่วยลดความเห็นต่างเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ไม่เหมือนกันมาเป็นส่วนหนึ่งของการแบ่งเขตแดนทางทะเล เนื่องจากอาณาเขตทางทะเลที่ได้มานั้น จะต้องเกิดจากแผ่นดินที่แผ่ขยายออกไปในทะเลตามหลักการของ Land Dominates the Sea มิใช่เกิดจากเส้นมัธยะที่มีปัจจัยในการสร้างแตกต่างกัน

4.2 พื้นที่ทับซ้อนที่เกิดจาก Land Dominates the Sea สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบได้ว่าเส้นมัธยະที่แต่ละฝ่ายสร้างขึ้นมานั้นมีความถูกต้องหรือไม่ หากเส้นมัธยະนั้นอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนที่เกิดจาก Land Dominates the Sea ก็ย่อมถือได้ว่าเส้นมัธยະดังกล่าวมีความเหมาะสม แต่หากมิได้อยู่ก็ต้องทำการปรับเส้นมัธยະให้อยู่ภายในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่เกิดจาก Land Dominates the Sea โดยการปรับนั้น สามารถทำการปรับได้ทั้งแบบการให้น้ำหนักแบบบางส่วนกับเกาะหรือหินหรือการไม่นำเกาะหรือหินที่เป็นเหตุให้เส้นมัธยະไม่อยู่ในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเส้นมัธยະ

4.3 การแบ่งเขตแดนทางทะเลด้วย Land Dominates the Sea ที่เริ่มต้นด้วยการหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลนั้น จะช่วยให้พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลสำหรับการแบ่งเขตแดนทางทะเลนั้นมีความเป็นเหตุเป็นผลและความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 การกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชาเมืองค้ประกอบการพิจารณาร่วมกันที่เด่นชัด 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านหลักฐานทางประวัติศาสตร์และปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมทางกายภาพ สำหรับปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ แม้จะเป็นประวัติศาสตร์ที่มีร่วมกันแต่การตีความที่ต่างมุมมองกันย่อมส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันได้ เช่น การนำจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกตามหมวดหลักเขตหรือจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกที่อ้างอิงกับยอดสูงของเกาะกูด ตามสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศสฯ มาเป็นองค์ประกอบในการประกาศไหล่ทวีปส่งผลให้ไหล่ทวีปที่แต่ละฝ่ายประกาศแตกต่างกัน ไทยและกัมพูชาใช้ปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมทางกายภาพในการกำหนดเขตแดนทางทะเลร่วมกัน ดังนั้นเขตแดนทางทะเลหรือพื้นที่อ้างสิทธิ์ทางทะเลในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แต่ละฝ่ายประกาศจึงควรเหมือนกันหรือสอดคล้องกัน แต่ปรากฏว่าพื้นที่อ้างสิทธิ์ทางทะเลเกิดการทับซ้อนกันอันเนื่องจากการนำปัจจัยทางกายภาพมาพิจารณาสร้างเส้นเขตแดนทางทะเลแตกต่างกัน Land Dominates the Sea จึงเป็นหลักการในกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและกัมพูชาที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลที่แท้จริงอย่างเป็นรูปธรรมเกิดการยอมรับทั้งสองฝ่าย

5.2 การแบ่งเขตแดนทางทะเล หลังจากได้พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลจากหลักการ Land Dominates the Sea แล้ว มีวิธีอย่างน้อย 7 วิธี ในข้อ 3 ให้เลือกใช้ สำหรับวิธีที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดความสับสนคือวิธีการแบ่งที่เส้นเขตแดนมีลักษณะเป็นเส้นตรง

เอกสารอ้างอิง

- [1] Cambodian Kret No. 439-72/PRK, 1 July 1972
- [2] ประกาศ กำหนดไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 90 ตอนที่ 60 หน้า 1 (ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2516).

- [3] International Hydrographic Organization (IHO). A Manual on Technical Aspects of the United Nations Convention on the Law of the Sea-1982 (TALOS): (C-51 Edition 6.0.0) [Internet]. 2020 [cited 2023 Dec 25]. Available from: https://iho.int/uploads/user/pubs/cb/c-51/C_51_Ed600_052020.pdf
- [4] Wikipedia [Internet]. [place unknown]: [publisher unknown]; 2023. Maritime Delimitation in the Black Sea case; 2023 [updated 2023 Jul 9; cited 2023 Dec 26]; [about 1 screen]. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Maritime_Delimitation_in_the_Black_Sea_case
- [5] Cleverly R. The Disproportionality Test: Myth or Method. Advisory Board for the Law of the Sea Conference; 2015 Oct; Monaco. [place unknown]: [publisher unknown]; 2015.
- [6] Brown J, Cleverly R. Maritime Limits and Boundaries. International Foundation for the Law of the Sea: Summer Academy; 2015 Jul 30-31; Hamburg. [place unknown]: [publisher unknown]; 2015.
- [7] ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง อ่าวไทยตอนใน. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 76 ตอนที่ 91 ฉบับพิเศษ หน้า 1 (ลงวันที่ 22 กันยายน 2502).
- [8] International Court of Justice [Internet]. The Hague: International Court of Justice; c2024. Case Concerning Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras); 2007 [cited 2023 Nov 15]; [about 1 screen]. Available from <https://www.icj-cij.org/case/120>
- [9] Schofield, Clive Howard. Maritime boundary delimitation in the gulf of Thailand [master's thesis on the Internet]. Durham: Durham University; 1999 [cited 2023 Nov 1]. Available from: <http://etheses.dur.ac.uk/4351/>